

Concrete ambities van de Limburgse Natuur- en Milieu-organisaties

voor de thema's: energie, natuur- en milieu-educatie, natuurherstel en realisatie EHS, landschapsbeheer, ruimtegebruik en water.

Op 7 maart 2007 wordt er een nieuw college van Provinciale Staten gekozen. Daarna zal er bij de samenstelling van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten een programma-akkoord worden gesloten, waarin afspraken worden gemaakt en resultaten zijn verwoord, die de in GS deelnemende politieke partijen gedurende de komende 4 jaar hopen te gaan realiseren. Hoe concreter en afrekenbaarder die afspraken zijn, hoe doorzichtiger het politieke proces is. Vandaar dit 10-puntenplan.

Immers, uit de vergelijking van partijprogramma's is gebleken, dat allerlei doelen en ambities soms heel concreet, soms helemaal niet of nauwelijks, maar ook heel vaak in erg algemene termen worden beschreven. Wat die partijen dan in werkelijkheid willen bereiken is vaak onduidelijk. Daarom hebben de Limburgse natuur- en milieuorganisaties voor een zestal thema's concrete doelen geformuleerd, waaraan zij zelf (mee-)werken en waarvan zij hopen dat deze ook in het programma-akkoord een plek zullen krijgen. Samenwerking tussen Provincie en de Limburgse samenleving is daarbij natuurlijk een voorwaarde. De Provincie hoeft het niet alleen te doen. Ze moet kunnen rekenen op maatschappelijk betrokkenheid. Aan onze organisaties zal het niet liggen.

Roermond, 26 februari 2007

Stichting Milieufederatie Limburg, Staatsbosbeheer Regio Zuid, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting het Limburgs Landschap, Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen Limburg, IVN Consulentenschap Limburg, Natuurhistorisch Genootschap

10-punten Plan voor een Mooier Limburg

- > De Ecologische Hoofd Structuur (EHS) wordt zo snel mogelijk en via het meest effectieve spoor gerealiseerd.
In 2010 is in ieder geval de bestaande achterstand ingehaald.
- > Ook buiten de EHS wordt natuur hersteld, ontwikkeld en veiliggesteld.
Alle Limburgers kunnen in hun directe omgeving groen recreëren.
- > De actieve zorg voor onze Limburgse landschappen wordt bevorderd.
De Provincie faciliteert (lokale) initiatieven. De bestaande subsidieregeling wordt toegesneden op de Limburgse situatie.
- > De unieke landschappelijke kwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg worden versterkt en voor de toekomst veiliggesteld.
De Landschapsvisie Zuid-Limburg is uiterlijk in 2008 uitgewerkt in een programma voor investeringen en onderhoud. De inwoners worden daarbij maximaal betrokken.
- > Een veilig en mooi Maasdal wordt bereikt door rivierverruiming in combinatie met natuurontwikkeling met recreatief medegebruik.
Er wordt niet gebouwd in het Maasdal.

- > Herstel van verdroogde natuur wordt met hoge prioriteit aangepakt.
Herstelplannen voor beken en vennen worden zo snel mogelijk uitgevoerd, evenals het Actieplan Verdrogingsbestrijding.
- > Het verrommelen en dichtslibben van het buitengebied wordt voorkomen.
Bij bedrijventerreinen en woonwijken gaat inbreiden en opknappen vóór uitbreiden.
- > In heel Limburg is het grond- en oppervlaktewater op zo kort mogelijke termijn schoon.
Afkoppeling (van neerslag) is de beleidslijn bij zowel het stedelijk waterbeheer als in het landelijk gebied.
- > Natuur- en Milieueducatie wordt een integraal onderdeel van meerdere thema's van het provinciaal beleid, met name gebiedsgericht beleid.
De betrokkenheid van burgers bij hun omgeving wordt hiermee vergroot.
- > Energiebesparing, het gebruik en de productie van groene stroom worden gestimuleerd.
De Provincie geeft zelf het goede voorbeeld.

‘Ecologische Hoofdstructuur legt alle ruimtelijke ontwikkelingen plat’

Kamsalamanders en korenwolven, zeggekorfslakken en vleermuizen houden, volgens de media, allerlei ruimtelijke ontwikkelingen tegen. Het lijkt de veronderstelde tegenstelling tussen ecologie en economie te bevestigen. Wie aansluitend de besluitvorming volgt ziet dat er overal creatieve oplossingen gevonden zijn waardoor industrieterreinen, wegen en woonwijken toch gewoon aangelegd werden.

Steeds vaker wordt bij ruimtelijke plannen van begin af aan rekening gehouden met de landschappelijke belangen. Dan kan bij de projectontwikkeling al meteen compensatie meegenomen worden en kunnen creatieve oplossingen gevonden worden: ofwel groen binnen de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling of elders, aangesloten bij bestaande waardevolle landschappen. Dat regelen van compensatie betekent extra werk, maar in een dichtbevolkt land met veel belangen kan het niet anders. Het zal ook zeker plaatselijk extra investeringen vragen van de projectontwikkelaar. Landschappelijk belang lijkt dan misschien een deelbelang maar het is wel degelijk een algemeen belang. Die extra investeringen zijn het dus waard.

Natuur en landschap hebben economisch belang

De economische waarde van natuur en landschap is in een onderzoek door het ministerie van LNV in kaart gebracht. In het rapport Natuur en Landschap op waarde geschat wordt overtuigend aangegeven dat investeren loont. En voorbeeld uit het rapport: de kosten voor natuur en landschap in het Roerdal zijn 2,1 miljoen per jaar. De opbrengsten in de recreatieve sector, maar ook de detailhandel, zijn 4,5 miljoen. De waarde van huizen stijgt veel sneller door de aanwezigheid van natuur en een aantrekkelijk landschap in de buurt (huizen zijn 4 tot 12% meer waard in Nederland bij de aanwezigheid van groen in de buurt). Ook voor bedrijven blijkt de aanwezigheid van ‘groen’ een factor om rekening mee te houden.

Uit wetenschappelijk onderzoek is verder gebleken dat natuur en landschap een positief effect hebben op de gezondheid van de bevolking. Wat weer een direct gevolg heeft op ziekteverzuim en kosten van gezondheidszorg.

Voor een dubbeltje...

Nederland geeft, zo blijkt uit het onderzoek, per persoon per jaar 60 euro uit aan natuur en landschap. Iedereen snapt dat dit een veelvoud aan maatschappelijk rendement oplevert, ook economisch. Economie en ecologie kunnen dus prima met elkaar opgaan. De bewijzen zijn er!

- > De EHS is op zijn laatst in 2018 gerealiseerd, maar de Provincie spant zich in om hierin een versnelling aan te brengen.
 - De biodiversiteit is in 2018 toegenomen t.o.v. 2007.
 - Populaties van bedreigde en beschermde planten en dieren hebben de kans zich te handhaven in robuuste natuurgebieden.
 - Tussen deze robuuste natuurgebieden bevinden zich goed functionerende ecologische verbindingzones.
 - De in de afgelopen 50 jaar veroorzaakte schade aan de natuur door verdroging, verzuring, ontginning en versnippering is hersteld.
 - De robuuste natuurgebieden zijn klimaatproof en zijn derhalve in staat de negatieve effecten van klimaatverandering voor planten en dieren op te vangen.

- > Bij de inrichting en het beheer van verworven gebieden met Nieuwe Natuur wordt het snelste spoor gekozen. Naast de grote terreinbeherende organisaties kunnen dit ook particulieren zijn.
 - Niet-optimale doelrealisatie wordt voorkomen door versnippering in het natuurbeheer door verschillende beheerders in hetzelfde natuurgebied te beperken.

Natuur buiten de EHS is hersteld en veiliggesteld en draagt naast ondersteuning aan de EHS, vooral bij aan de verhoging van de kwaliteit van de leef- en werkomgeving.

Compensatie van verloren gegane natuurkwaliteiten wordt gerealiseerd buiten de EHS. Voor de EHS zelf geldt het saldo-beleid.

‘Open ruimte moet volgebouwd worden’

Mooie landschappen in Nederland verdwijnen als sneeuw voor de zon. Elke gemeente wil zijn eigen bedrijventerrein, wil een eigen glastuinbouw gebied en liefst ook zoveel mogelijk bedrijvigheid in het buitengebied. Alles maar volbouwen dus. En het gevolg? Dorpen en steden die hun historische aanzicht, hun omringende landschap en speelveldjes opofferen aan pretentieuze uitbreidingsplannen.

Inmiddels overtreft het aanbod de vraag naar bedrijfspanden al ruimschoots. Gemeenten wringen zich vervolgens in allerlei bochten om bedrijven maar naar hun terrein te lokken. Ze maken de grond zo goedkoop mogelijk. Ondernemers steken dan geen geld meer in renovatie van bestaande panden, maar verhuizen naar een nieuw terrein. Het gevolg? Leegloop op ‘oude’ industrieterreinen, leegstaande, verloederende gebouwen die tegen hoge maatschappelijke kosten opgekalefaterd moeten worden. Hoe het ook kan? Een goed voorbeeld is bedrijvenpark Borrekuil in Geleen. Dit ondergaat een metamorfose en zal de komende jaren veranderen van lelijk eendje naar mooie zwaan. Er wordt ruimte gecreëerd voor een grondige opknappbeurt, waardoor het terrein een flinke kwaliteitsimpuls krijgt. Dit betekent indirecte ruimtewinst omdat bedrijven nu minder noodzaak voelen om te verhuizen naar een bedrijventerrein met een betere uitstraling. Hoe het niet moet? EDCO wil zich in Roermond, na een mooie deal tussen ondernemer en gedeputeerde, vestigen *naast* een bestaand bedrijventerrein. VORM (Verhandelbare Ontwikkelings-Rechten-methode) zou hier ruimte voor moeten bieden, met ruim 200 ha aan natuurcompensatie. Er zijn echter veel vragen die beantwoord moeten worden alvorens een bedrijf ‘valse’ hoop te geven. Waar kan die compensatie nog in Midden-Limburg? Betekent dit dan ook het einde van de landbouw hier? En waarom vestigt dit bedrijf zich niet op een bestaand terrein zoals St. Joost waar nog voldoende ruimte voorhanden is? Ontwikkelingen in het buitengebied leiden verder maar al te vaak tot ‘verrommeling’ van het landschap. Boeren houden ermee op en verkopen hun boerderijen. Autohandelaren, kassen of grootschalige kwekerijen van potplanten duiken overal op, als steenpuisten in het groene landschap. Paardenhouders en grote maneges voegen daar nog eens de ‘prachtige’ witte lintafzettingen, zandbakken en ruitpaden aan toe en het buitengebied wordt een almaar groter zootje. Wees zuinig op ruimte! Limburg kan zo mooi zijn. Gebruik als Provincie alle instrumenten die u in handen heeft om ontwikkelingen in het buitengebied te sturen. Gemeenten krijgen met de Nota Ruimte veel verantwoordelijkheid. Maar die gemeenten moeten dan wel bereid zijn om te overleggen, om het ruimtegebruik op elkaar af te stemmen en dus niet allemaal eigen bedrijventerreinen aan te leggen. Juist de Provincie kan daar drijvende kracht in zijn.

- > De Provincie heeft beleid ontwikkeld dat voorkomt dat industrieterreinen en woonwijken worden aangelegd die straks bij een krimpende bevolking leeg komen te staan.
- > De Provincie zorgt ervoor dat gemeenten hun plannen voor bedrijventerreinen en woonwijken goed op elkaar afstemmen, zodat er niet meer wordt aangelegd dan strikt nodig is.
- > De Provincie houdt nauwlettend in de gaten of nieuwe industrieterreinen nodig zijn en waar de bestaande ruimte op zich voldoende is. Kan die ruimte anders worden ingedeeld of multifunctioneel gebruikt?
- > Ontwikkelingen zoals de voorgenomen vestiging van EDCO worden voorafgegaan door een uitgebreid onderzoek naar de vraag wat de mogelijkheden voor vestiging op bestaande andere terreinen zijn en de vraag of de beoogde compensatie in natuur wel gerealiseerd kan worden in de eigen regio (bijvoorbeeld in relatie tot de compensatie van de aanleg van de A73, andere wegen en andere industrieterreinen).
- > De Provincie zorgt er voor dat voor aanpak van verouderde bedrijfsterrreinen onder andere geld wordt overgeheveld uit de pot 'nieuwe bedrijventerreinen'.
 - *Alle verouderde bedrijventerreinen zijn gesaneerd, dan wel gerenoveerd.*
 - *Er worden geen nieuw terreinen aangelegd in gemeenten, zolang veroudering op bestaande terreinen niet is aangepakt.*
- > De Provincie waakt er voor dat waar nieuw wordt gebouwd, dat compact gebeurt.
 - *De Provincie is zuinig met ruimte.*
 - *De Provincie ziet er op toe dat tenminste 40% van de ruimtebehoefte van steden, ook binnen die steden wordt gerealiseerd.*
 - *De Provincie ziet er op toe dat bedrijfsterrreinen, kantoren en dienstverlenende beroepen goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.*

- > De Provincie voorkomt verrommeling en dichtslibben van het buitengebied.
- > GS zorgt voor een meer samenhangend ruimtelijk beleid voor het platteland.
 - Concentratie van kassen heeft de voorkeur boven verspreide vestiging in de open landschapsruimte.
- > De Provincie bevordert dat landelijke gebieden goed openbaar vervoer beter toegankelijk worden voor rust en ruimte zoekende mensen.
 - Hierbij hoort ook de aanleg wandelpaden in het groene landschap.

Bronnen:

www.zuinigopruimte.nl

Zuinig op ruimte – een provinciale vergelijking van bedrijventerreinen', Stichting Natuur & Milieu en de Provinciale Milieufederaties

Versplinterd landschap': www.milieufederatie.nl

‘Met het landschap komt het vanzelf wel goed!’

Vroeger hoorde je wel eens dat de overheid zich niet teveel moet bemoeien met het landschap. Gesubsidieerd landschapsbeheer is volgens deze redenering duur en overbodig omdat het leidt tot een openluchtmuseum waarin mensen niet echt kunnen leven.

Openbare bestuurders van nu weten wel beter. Inzichten veranderen en steeds meer groeit het besef dat de kwaliteit het landschap in een moderne samenleving niet vanzelf ontstaat en behouden blijft. Iedereen ziet in dat het tempo en de omvang van de ontwikkelingen zodanig toenemen dat oude structuren en herkenbare landschapstypen dreigen te verdwijnen. Daarmee verdwijnt ook de regionale identiteit en hebben de inwoners geen binding meer met hun omgeving. In die zin is het landschap evenzeer cultureel erfgoed als een monumentaal gebouw of een schilderij uit de Gouden Eeuw. Het is dus vanzelfsprekend dat de overheid aandacht en geld besteedt aan behoud van waardevolle landschappen.

Moet het landschap dan altijd geconserveerd en beschermd worden? Natuurlijk is dat niet het geval. Zoals altijd gaat het ook hier om het vinden van het goede evenwicht tussen behoud en ontwikkeling. Ook dat inzicht wint steeds meer terrein. In de provincie Limburg heeft de politiek in de afgelopen jaren veel ruimte geboden voor ontwikkeling aan onder meer de landbouw, die waarvoor dan wel tegenprestaties werden verwacht in de sfeer van natuur en landschap. Dat is geen verkeerd principe, maar in de komende coalitieperiode zal meer aandacht nodig zijn voor het duurzame effecten op het landschap van deze aanpak. Meten en evalueren is noodzakelijk om het evenwicht te bewaken.

De eind 2006 door de provincie gepresenteerde Landschapsvisie Zuid-Limburg is in dit opzicht veelbelovend. Hierin is een krachtig concept ontwikkeld dat ruimte schept voor sociale, economische en ruimtelijke ontwikkelingen en gelijktijdig leidt tot versterking van de kernwaarden van het Zuid-Limburgse heuvelland. Een voorwaarde voor dit beoogde resultaat is wel dat het provinciebestuur het vervolg krachtig ter hand neemt en zorgt voor het uitwerken van de Landschapsvisie in concrete programma's voor aanleg en onderhoud, met de bijbehorende budgetten.

Vanzelfsprekend kost landschapsonderhoud geld. Naast geld is ook een gerichte sturing en coördinatie en planmatige aanpak nodig om tot een gebiedsdekkend en sluitend onderhoud te komen. De kosten kunnen voor sommigen absoluut gezien hoog lijken. Maar in aanmerking genomen dat landschap voor de samenleving van even vitaal belang is als bijvoorbeeld infrastructurele voorzieningen vallen de kosten weer erg mee. Bovendien blijkt uit talrijke onderzoeken in de afgelopen jaren dat de kosten van onderhoud natuur en landschap ver achter blijven bij de baten. Op macroniveau is landschapsbeheer geen kostenpost maar een winstgevende activiteit!

Het komt wel goed met het landschap. Maar niet vanzelf. We moeten eraan blijven werken en daarvoor is geld nodig, plaatselijk draagvlak, een goede organisatie en sturing van het proces. Dat is de uitdaging voor het nieuwe provinciebestuur in de komende coalitieperiode!

- > De kwaliteit van herkenbare Limburgse landschappen is verbeterd
 - *Er is een heldere afwegingssystematiek t.a.v. behoud en herstel van karakteristiek Limburgs landschap.*
 - *Het beheer van het Limburgse landschap is structureel geborgd.*
 - *De achteruitgang van landschapskwaliteit is gestopt.*

- > De Provincie stimuleert plaatselijke initiatieven, samenwerkingsverbanden en het vrijwillige landschapsbeheer bij het behoud, herstel en verzorgen van het landschap in de eigen woonomgeving.

- > De Provincie zet het groen in het buitengebied rond de dorpen hoog op de agenda. Een Dorp Omgevings Plan (DOP) is niet compleet zonder een paragraaf met concrete ideeën voor herstel en behoud van landschapselementen in de omgeving.

- > De Landschapvisie Zuid-Limburg is door de Provincie uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma dat met elan gerealiseerd wordt door een toegesneden stimuleringsregeling.
 - *Hierbij is er niet alleen aandacht voor aanleg van nieuwe groenstructuren, maar vooral ook voor het blijvend behoud en onderhoud van bestaande landschapselementen en –structuren.*

- > De Provincie ontwikkelt regelingen voor het verrichten van Groene Diensten, bijvoorbeeld door agrariërs.
 - *De samenhang bij het beheer van het landschap is geborgd door een gebiedsdekkende en planmatige aanpak.*
 - *De coördinatie van ondersteuning, advisering en opleiding wordt verzorgd door organisaties die al vele jaren op dit terrein actief zijn.*

- > De Provincie bevordert de actieve zorg voor het cultuurlandschap, in samenwerking met alle betrokken partijen.
 - *Er is een loket waar grondeigenaren terecht kunnen voor advies, ondersteuning en het opdoen van de kennis en vaardigheden.*
 - *Er is een vangnet voor de efficiënte en bedrijfsmatige uitvoering van het noodzakelijke landschapswerk voor eigenaren die dat zelf niet kunnen of willen doen.*
 - *De Provincie zet voor deze doeleinden naast het gedecentraliseerde Rijksbudget ook eigen middelen in, teneinde deze taak volwaardig te realiseren.*

- > De Provincie stimuleert gemeenten bij het opstellen van Landschapsontwikkelingsplannen met daarin een concrete uitvoeringsparagraaf.
 - *De inzet van provinciaal geld voor landschapsonderhoud wordt gekoppeld aan de inzet van gemeentelijke middelen.*

- > De Provincie draagt zorg voor het verbeteren van de bestaande subsidie-regeling voor landschapsonderhoud.
 - *De Subsidieregeling Programma Beheer (SAN/SN) is simpel en inzichtelijk voor grondeigenaren en is kostendekkend.*
 - *De Subsidieregeling Programma Beheer (SAN/SN) is in voldoende mate afgestemd op typisch Limburgse landschapselementen als graften en holle wegen.*

- > De Provincie zorgt voor een goede coördinatie van de realisatie van het beleid voor soortenbescherming in het landschap.
 - *Er is een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen.*
 - *Soortbeschermingsprojecten worden gecoördineerd door organisaties die daarin voldoende expertise hebben ontwikkeld.*
 - *De Provincie bevordert actief dat er concrete uitvoeringsprogramma's zijn en dat deze voldoende zijn afgedekt met financiële middelen.*

- > De Provincie zorgt voor een goede coördinatie van de realisatie van het beleid op het gebied van voorlichting en educatie in het landschap.
 - *Er is een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen.*

- > De Provincie bevordert initiatieven en projecten die de leesbare voetnoten in ons landschap die onderdeel zijn van ons cultureel erfgoed, in standhouden.
 - *Hieronder vallen onder meer graften, houtwallen, grafheuvels, landweren, wegkapellen en bakhuizen, molens, kastelen en kunstuitingen, naast vele andere.*

‘Europese Kaderrichtlijn Water – niet haalbaar en onbetaalbaar?’

Wie beweert dit? Toch niet de 97% van de Nederlandse huishoudens die schoon water ‘belangrijk tot ‘zeer belangrijk vindt en daar 90-105 euro extra per jaar voor over heeft? Bovendien worden al veel kosten gedekt door bestaand en reeds voorgenomen beleid. De kosten van de ekrw moeten derhalve niet overdreven worden door de tegenstanders van een gezond waterbeheer. Voldoende, schoon en veilig water kost weliswaar het een en ander, maar kent ook vele baten. Zo veel zelfs dat de lusten zwaarder wegen dan de lasten.

Landbouw, visserij, industrie, waterrecreatie en huishoudens profiteren van schoon water. Er is weinig verbeelding voor nodig dat bij de productie van voedsel door de landbouw schoon water essentieel is voor het de kwaliteit van het eindproduct. Vanzelfsprekend is de visserij, ook hobbymatig, sterk gebaat bij schoon water. Dat geldt ook voor de inname van water voor industriële doeleinden. De recreatiesector kan zelfs nog een forse groei tegemoet zien, als de waterkwaliteit verder toeneemt. En als het water schoon is hoeven de huishoudens minder te betalen voor de reiniging ervan. Dus: iedereen vaart er wel bij. Door te zorgen voor schoon water, dus voorkomen dat water vuil wordt, neemt de zelfreinigende werking van water sterk toe. Bij incidentele verontreiniging is het systeem dan ook veel beter in staat dit op te vangen. Bovendien zal het natuurlijke ecosysteem van het water zich op een veel natuurlijkere manier kunnen ontwikkelen, wat de biodiversiteit doet toenemen.

Schoon water heeft voor inwoners vooral een gevoelswaarde. Ze hechten waarde aan schoon water, voor zichzelf en voor komende generaties. Daardoor ligt de waarde van onroerend goed in een omgeving met schoon water gemiddeld 15 % hoger dan elders.

Iets concreter zijn voor de verschillende gebruikers van voldoende, schoon en veilig water de baten als volgt aan te geven (*bron: De baten boven water – de andere kant van de Kaderrichtlijn Water – februari 2006*):

<i>Inwoner</i>	Grond en onroerend goed stijgen in waarde; meer werkgelegenheid door waterwerken en in de recreatie; veilig wonen en werken.
<i>Toerist en recreant</i>	Niveau van aanbod van diensten wordt hoger; belevingswaarde neemt sterk toe; meer vissen voor vissers, meer dieren en planten om te zien; er kan overal veilig gezwommen worden.
<i>Natuur en landschap</i>	Minder verdroogde natuur, meer biodiversiteit, veilig stellen natuur ook voor komende generaties, toenemende omgevingskwaliteit voor wonen en werken.
<i>Boeren</i>	Schoon drinkwater voor vee, schoon gietwater voor land- en tuinbouw, meer blauwe diensten, meer kansen voor biologische landbouw, streekproducten en inkomsten uit recreatie.
<i>R&T-sector</i>	Minder algenbloei in jachthavens, meer toeristen en hogere inkomsten per bezoeker.
<i>Drinkwaterbedrijf</i>	Goedkopere zuivering.
<i>Waterschappen</i>	Minder onderhoud aan kunstwerken en waterlopen
<i>Overheid</i>	Internationale verplichtingen worden nagekomen; investeren in de KRW betekent dan vermijden van boetes door EU; meer werkgelegenheid, meer publiek-private samenwerking, minder import van gebiedsvreemd water, meer belastinginkomsten door hogere WOZ-waarde

- > De Provincie zorgt voor veilig wonen en werken.
 - Wateroverlast in het Maasdal wordt voorkomen door op grote schaal toegepaste rivierverruimende maatregelen.
 - De projecten Grensmaas, Zandmaas en Maascorridor geven hieraan invulling aan en zijn volop in uitvoering.
 - Bij rivierverruiming wordt gebruik gemaakt van functiecombinaties: veiligheid, natuur en recreatie.
 - De Provincie bevordert dat de sponswerking van het landschap wordt hersteld tot in de haarvaten van het watersysteem, maar ook bovenstrooms in België en Frankrijk.
 - Er vinden geen activiteiten in het Maasdal plaats die de veiligheid verminderen, zoals bebouwing.
 - De Provincie bevordert een versnelde uitvoering van Pakket 2 van het Zandmaasproject, indien noodzakelijk door voorfinanciering vanwege de provincie.
 - De Provincie onderzoekt of een versnelde uitvoering van het Grensmaasproject mogelijk is, mede ter beperking van langdurige overlast voor de regio.

- > De Provincie zorgt er voor dat maatregelen voor herstel van verdroogde natuur met hoge prioriteit worden aangepakt.
 - De Provincie voert het Actieplan Verdrogingsbestrijding uit, uitgewerkt in de TOP-lijst Verdrogingsbestrijding en binnen de looptijd van het Meerjarenplan Reconstructie 2007-2013.
 - De Provincie hanteert bij verdrogingsbestrijding in de natuur de stelregel: 'Teelt volgt peil'.
 - De Provincie borgt dat het actieprogramma 'Nieuw Limburgs Peil' wordt gerealiseerd binnen de looptijd van het Meerjarenplan Reconstructie 2007-2013.
 - De Provincie gaat er in haar beleid principieel van uit dat het (naar beneden) bijstellen van de reeds vastgestelde natuurdoelen slechts in uitzonderlijke en onvermijdelijke gevallen aan de orde kan zijn.

- > De Provincie richt haar beleid op het bereiken van schoon oppervlakte- en grondwater overal in de provincie op een zo kort mogelijke termijn:
 - Er wordt uitgegaan van een zo hoog mogelijke ambitie in doelen; alleen bij excessieve kostenniveaus wordt de ambitie naar beneden toe bijgesteld, maar altijd binnen de Europese wateropgave.
 - Er wordt eveneens uitgegaan van de wetenschap dat de baten van schoon water de lasten overstijgen. Maatregelen zijn derhalve in vrijwel alle gevallen haalbaar en betaalbaar.
 - Er vindt zo min mogelijk derogatie plaats; de realisatie van doelen wordt niet naar de toekomst verschoven.
 - De Provincie ontwikkelt een actieprogramma voor Riooloverstort problematiek en voert dat uit.
 - De Provincie hanteert afkoppeling (van neerslag) als beleidslijn zowel bij het stedelijk waterbeheer als in het landelijk gebied; bij nieuwbouw, renovatie en vervanging (van rioleringen) is afkoppeling het uitgangspunt.

- > De Provincie zorgt voor een zo natuurlijk mogelijk waterbeheer.
 - De Provincie hanteert een beleid dat gericht is op een zo natuurlijk mogelijke inrichting en functioneren van het watersysteem; daarbij wordt voorrang gegeven aan het treffen van brongerichte maatregelen.
 - De Provincie zorgt er voor dat het beek- en vennen-herstelpogramma wordt uitgevoerd cf. de doelen zoals gesteld in de Meerjarenplanning reconstructie 2007-2013. Waterschappen en terreinbeheerders worden daarbij voldoende financieel gefaciliteerd.
 - De Provincie zet krachtig in op vermindering van verhard oppervlak en toename van het infiltrerend oppervlak.
 - In het toekennen van functies in het ruimtegebruik hanteert de Provincie als uitgangspunt de beleidslijn 'Water als ordenend principe'. Bij strijdigheid van functies wordt uitgegaan van het principe 'Teelt volgt peil'.

‘Natuur- en milieueducatie: verspilde investering?’

Burgers vinden van niet! Uit onderzoek blijkt dat zij het belangrijk tot erg belangrijk vinden om te leren over en bezig te zijn in en met de natuur en landschap. Respectievelijk 9 en 8 op de 10 Nederlanders is deze mening toegedaan. Voor hun kinderen vinden ze dit zo mogelijk nog belangrijker. Men vindt bovendien dat de overheid de taak heeft organisaties te ondersteunen die activiteiten organiseren gericht op natuur en milieueducatie.

Investeren in natuur- en milieueducatie (NME) heeft een duidelijk aantoonbaar positief effect. Recent wetenschappelijk onderzoek toont aan dat volwassenen die vroeger op school NME hebben gehad, vijftien jaar later nog steeds een positievere houding en gedrag hebben ten aanzien van natuur en milieu. Investeren in NME op alle scholen in Nederland werpt z'n vruchten af. Zeker nu we in Nederland op zoek zijn naar manieren om normen en waarden terug te brengen in het dagelijks leven, blijken we in NME een methode te hebben die bewezen bijdraagt aan een grotere betrokkenheid bij onze samenleving, in dit geval bij natuur en milieu. Het is dus van belang dat NME in het basisonderwijs een structurele plek krijgt. Daarnaast is het van belang dat lagere overheden beleid ontwikkelen hoe goede NME op lokaal niveau te ontwikkelen en te faciliteren.

Ook provinciale staten is van mening dat een grotere inzet noodzakelijk is en dat dit leidt tot Versterking van ‘Limburg mie landj’. Provinciale staten vindt dat in de waardebeleving van natuur en omgeving educatie en voorlichting onmisbaar zijn. Willen de investeringen en de onderhoudsbudgetten in de ontwikkeling van natuur en landschap optimaal rendement hebben, dan is versterking van het belevingsaspect essentieel. Dit voorkomt dat de ontwikkeling van natuur en landschap uitsluitend een zaak van professionals is. ‘techneuken’ bepalen wat het beste is, en de burgers kijken toe hoe hun belastinggeld wordt ingezet zonder vaak de achtergronden te kennen van de doorgevoerde veranderingen. De betrokkenheid van de Limburgse burgers moet worden vergroot en educatie is daarbij onmisbaar. Wij verwachten van een nieuw provinciaal bestuur dat er krachtig en met visie wordt ingezet op natuur- en milieueducatie (NME).

Investeren in natuur en milieueducatie (NME) draagt bij aan de ontwikkeling van een landschapsidentiteit. Natuur en milieueducatie richt zich op de relatie van mensen met hun natuurlijke en vooral lokale omgeving. Natuur- en milieueducatie stimuleert en prikkelt zodat mensen hun omgeving gaan beleven. De identiteit van een gebied is gebaseerd op feitelijke en harde kenmerken maar wordt bepaald door de waarde die mensen daar aan toekennen. Dit geldt zeker ook voor het nationaal landschap Zuid Limburg. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de mensen het begrip nationaal landschap wel kent maar verder niet weet waar het om gaat en wat het betekent. NME is een effectief instrument om in samenwerking met partijen in een gebied de identiteit van dat gebied te vertalen waardoor een sterk en breed gedragen imago ontstaat.

- > Natuur en milieueducatie (NME) is een integraal onderdeel van het provinciaal beleid.
 - NME is als strategisch en operationeel doel in het Provinciaal Meerjaren Plan Platteland in Uitvoering opgenomen

- > De huidige ondersteuningsstructuur voor NME is met een meerjarige financiële ondersteuning van vrijwilligersorganisaties op het gebied van NME uitgebreid.

- > De voorlichting en educatie aan burgers over gebiedsgericht beleid wordt gecoördineerd en gebundeld georganiseerd*.
 - Natuur- en milieueducatie is integraal onderdeel van gebiedsgericht beleid.
 - 1% van de uitvoeringsgelden is gericht op voorlichting en educatie over natuur en landschap in het buitengebied.

- > De Provincie stimuleert gemeentelijke overheden bij de lokale uitvoering van NME.
 - NME wordt in het gemeentelijk beleid verankerd.

- > De Provincie stimuleert dat de ruimte in het basisonderwijs voor NME wordt uitgebreid tot 120 uur per jaar en goed aansluit op voortgezet onderwijs.

Bronnen:

QA+ Draagvlak Natuur en Milieueducatie, april 2006, Burgerraadpleging i.o.v. ministerie VROM, zie <http://www.podiumonline.nl/8574>.

Rapport VENster op NME, mei 2006, publicatie van de VEN in opdracht van het ministerie LNV, www.venmail.info.

- * Initiatiefnotitie Limburg mien Landj, www.limburg.nl
Veldwerk Nederland en Universiteit Utrecht; Hoe duurzaam is NME, www.veldwerknederland.nl

‘Duurzame energie is alleen maar duur!’

Nog steeds wordt veel gedacht dat duurzame energie vooral duur is. Niets is echter minder waar.

Duurzame energie begint met het beperken van het energiegebruik. En hoe kan minder verbruik nu duurder zijn? Daarnaast is groene stroom ook lang niet altijd duurder dan gewone stroom. Zo zijn er energiemaatschappijen die juist een korting geven op groene stroom ten opzichte van gewone stroom. Zij zien in dat een omschakeling naar groene stroom nodig is om de CO₂-uitstoot te verlagen.

Alle extra CO₂ die door ons de lucht in wordt gebracht leidt tot klimaatverandering. Niet voor niets hebben wij nu met veel extremer weer te maken, met lange periodes van droogte afgewisseld met heel heftige regenval. Steeds meer bedrijven gaan klimaatneutraal produceren. Uitgangspunt hierbij is om zo min mogelijk CO₂ de lucht in te sturen. CO₂ die toch geproduceerd wordt, wordt gecompenseerd met maatregelen als bomenplant en het investeren in emissiebeperkende maatregelen bij andere bedrijven. Ben & Jerry's werkt bijvoorbeeld al aan klimaatneutraal ijs; dit ijs kan je eten zonder bij te dragen aan het klimaatprobleem.

Duurzame energie ontstaat ook wanneer boeren mest vergisten. Zij kunnen de geproduceerde energie zelf toepassen en hoeven bovendien minder mest meer af te voeren waardoor veel minder transport nodig is. Ook de warmte die vrijkomt bij vergisting is uitstekend te gebruiken in bijvoorbeeld de stallen. Dit is duurzaam en kostenbesparend!

Duurzame energie, beginnend met het stimuleren van energiebesparing, gevolgd door omschakeling naar groene energie en eventueel compensatie, is de toekomst. Provinciale Staten: stimuleer die energiebesparing. Geef het goede voorbeeld in het Gouvernement en stimuleer innovatieve processen waarbij energie en warmte zo efficiënt mogelijk benut worden, met hergebruik van reststoffen. Maak van Limburg een voorloper op energiegebied!

Besparen kan op vele manieren; de Provincie stimuleert de vele voorbeelden die er zijn van kleine aanpassingen met grote besparingseffecten die ook nog veel geld opleveren voor de inwoners van Limburg*:

- > De Provincie stelt een energiebesparingswijzer samen.
- > De Provincie stapt over op groene stroom/brandstoffen:
 - *De Provincie geeft het goede voorbeeld en koopt voor het gehele Provinciehuis slechts groene stroom in en zorgt er voor dat het hele wagenpark op groene brandstoffen rijdt, liefst aardgas of waterstof.*
- > Mocht volledig overschakelen op groene brandstoffen niet mogelijk zijn, dan compenseert de Provincie de veroorzaakte CO₂-emissie door de aanplant van bomen of investeringen in besparende technologieën, zoals windmolens of zonne-energie.
- > De Provincie stimuleert de productie van groene stroom in de eigen provincie:
 - *Kansen die de provincie biedt voor de opwekking van zonne-energie en energie uit duurzame biomassa worden volop benut.*
 - *Er is een duidelijk beleid voor de ontwikkeling van windenergie dat ook aangeeft waar het niet kan en waar wél en dat er voor zorgt dat het er daar ook komt.*
 - *Avantis wordt ontwikkeld tot een voorbeeldbedrijventerrein voor gebruik en productie van duurzame energie.*

- > De Provincie stimuleert het gebruik van zelf geproduceerde energie in de agrarische sector:
 - Restproducten als mest, voedselresten, resten uit de akkerbouw, snoeihout, etc. worden bij de energieopwekking benut
 - Ook de bij deze processen ontstane warmte wordt volledig benut, ofwel in eigen bedrijf ofwel door innovatieve koppelingen met andere sectoren, waar de glastuinbouw natuurlijk het beste voorbeeld van is.
 - Grote veehouderijen of (glas-)tuinbouwbedrijven worden slechts toegestaan als volop gebruik gemaakt wordt van alle innovaties op energiegebied, naast overige milieumaatregelen.

Bronnen:

www.hierisklimaatneutraal.nl

www.1miljoenspaarlampen.nl

* *Deze tips zijn samengesteld door Greenpeace Nederland en zijn voornamelijk gebaseerd op informatie van Milieu Centraal, die bij de berekeningen uitging van een gemiddeld huishouden (2,4 personen), een gasprijs van € 0,57 en een elektriciteitsprijs van € 0,20 (prijsspeil 2006). Ook is gebruik gemaakt van informatie van de Consumentenbond en Essent.*